

Bydgoszcz, 11 października 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.3.5.2018.MT/JK/MNS

**Pani
Anna Bartczak
Kierownik PCPR
w Radziejowie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn.zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz. 1477) w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Kościuszki 58, 88-200 Radziejów (zwanym dalej PCPR lub Centrum) przeprowadzona została w dniach: 23, 24, 28, 29, 31 sierpnia 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

1. M.T.- inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującą zespołem inspektorów,
2. J.K.- inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
3. M.N-S. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 467/2018 z dnia 2 sierpnia 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- zatrudnienia pracowników realizujących zadania z ww. ustawy z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 22 sierpnia 2018 r.

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę z panią Anną Bartczak – Kierownikiem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie, panią XX i XX – pracownikami socjalnymi wykonującymi zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz w oparciu o analizę prowadzonej dokumentacji.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena

I. Uregulowania prawne dotyczące wyznaczania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jako podmiotu realizującego zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Utworzone z dniem 28 grudnia 1998 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie działa na podstawie Statutu stanowiącego załącznik do Uchwały Nr XX/98/2012 Rady Powiatu w Radziejowie z dnia 31 maja 2012 r. Kierownikiem PCPR jest pani Anna Bartczak, pełniąca funkcję od 10 listopada 2004 r., zgodnie z Uchwałą Nr 115/2004 Zarządu Powiatu w Radziejowie w sprawie zatrudnienia Kierownika PCPR.

Zarządzeniem Nr 45/2011 Starosty Radziejowskiego z dnia 8 grudnia 2011 r. wyznaczono PCPR organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu.

Aktualnie obowiązujący Regulamin Organizacyjny stanowi załącznik do Uchwały Nr 136/2012 Zarządu Powiatu w Radziejowie z dnia 6 lipca 2012 r. Dokument określa podstawowe zasady działania, szczegółową organizację Centrum oraz wykaz zadań dla poszczególnych komórek organizacyjnych.

Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwanej dalej ustawą), w przypadku, gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej. Rozdział 4 § 9 Regulaminu Organizacyjnego PCPR stanowi, że w Centrum tworzy się zespół do spraw pieczy zastępczej, w którego skład wchodzi m.in.: koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny oraz pomoc administracyjna. Zapisy regulaminu nie znajdują jednak odzwierciedlenia w stanie faktycznym. W powiecie radziejowskim dotychczas nie zatrudniono koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz nie powołano zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej. Powyższe zaniechanie potwierdzone zostało oświadczeniem Kierownika PCPR. Ponadto w regulaminie stwierdzono brak zadań dla organizatora rodzinnej pieczy, zapisanych w art. 76 ust. 4 pkt 3a oraz 14a, wprowadzonych ustawą z dnia 25 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz.1188), której przepisy weszły w życie z dniem 19 września 2014 r., tj. zapewnienia badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, a także zapewniania koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.

Kierownik PCPR - pani Anna Bartczak posiada Upoważnienia Starosty Radziejowskiego, wyłącznie do:

- wydawania decyzji z zakresu administracji publicznej należących do właściwości powiatu, a określonych w Regulaminie Organizacyjnym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie,
- nadzoru merytoryczno-kontrolnego nad Domem Pomocy Społecznej w Piotrkowie Kujawskim i Rodzinnym Domem Dziecka w Biskupicach.

Brak dodatkowego upoważnienia do wydawania decyzji w sprawach z zakresu pieczy zastępczej.

II. Zatrudnienie w PCPR

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako, Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przy udziale zatrudnionych pracowników merytorycznych. W okresie objętym kontrolą zatrudniano:

L.p	Imię i nazwisko	Stanowisko	Wykształcenie/ kwalifikacje
1.	Anna Bartczak	Kierownik PCPR	Studia magisterskie: pedagogika w zakresie pracy socjalnej, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza
2.	XX	Pracownik socjalny wykonujący zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	Studia magisterskie: pedagogika w zakresie pracy socjalnej, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza
3.	XX	Pracownik socjalny wykonujący zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	Studia magisterskie: pedagogika w zakresie pracy socjalnej

Na dzień kontroli organizator rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie radziejowskim zatrudniał 2 pracowników socjalnych, wykonujących zadania koordynatorów na podstawie art. 77 ust. 1a ustawy.

III. Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 182 ust. 5, w związku z ust. 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie składa Zarządowi Powiatu coroczne sprawozdania z działalności oraz przedstawia zestawienia potrzeb z zakresu pieczy zastępczej. Natomiast organizator, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 przedstawia Staroście i Radzie Powiatu sprawozdanie z efektów pracy. Analiza dokumentu przedstawionego podczas kontroli wykazała, iż Kierownik PCPR złożył Radzie Powiatu sprawozdanie z działalności Centrum. Wskazane sprawozdanie dotyczyło głównie wykorzystania środków finansowych na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej. Nie zawierało informacji o działalności Centrum, efektach pracy oraz zestawienia potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 182 ust. 5 ustawy.

W okresie objętym kontrolą, stwierdzono brak ustawowo wymaganego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w 2017 r. Po raz pierwszy ww. Program opracowano na lata 2018-2020, który przyjęto do realizacji Uchwałą Rady Powiatu w Radziejowie Nr XXXII/209/2018 z dnia 26 kwietnia br. Obowiązujący dokument, zawiera charakterystykę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu, określa cel główny, cele szczegółowe, zadania oraz sposoby ich realizacji, a także instytucje odpowiedzialne za realizację zadań. Został wyznaczony również coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, o którym mowa w art. 180 ust. 1 ustawy.

IV. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

• Rodzinna piecza zastępcza.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, starosta prowadzi rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny

zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. W myśl ww. artykułu ust. 5, do prowadzenia tego rejestru starosta może upoważnić kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie. W powiecie radziejowskim, Starosta nie upoważnił Kierownika PCPR do prowadzenia rejestru, a rejestr dotyczący osób z terenu radziejowskiego prowadził pracownik socjalny. Prowadzenie rejestru przez pracownika PCPR jest niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Ponadto rejestr nie zawierał wszystkich informacji określonych w art. 46 ust. 2 ustawy. W kartach rodzin w wierszu zatytułowanym „Dane o stanie zdrowia” (co powinno stanowić realizację art. 46 ust. 2 pkt 11, tzn. przedstawiać dane niezbędne do stwierdzenia braku przeciwwskazań do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wynikające z zaświadczenia lekarskiego i opinii psychologicznej) wpisywano wyłącznie informację na temat posiadania przez rodziny zaświadczenia lekarskiego. Nie umieszczano natomiast danych na temat badań i dostarczonych przez rodziców opinii psychologicznych o ich predyspozycjach i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, co pozwalałoby organizatorowi pieczy na bieżąco kontrolować terminowość realizacji zadania przez osoby zobowiązane do dostarczania dokumentów i co, w ocenie kontrolujących, jest słuszną praktyką. Zespół kontrolujący zwrócił uwagę na fakt umieszczenia w karcie rodziny X. informacji o braku miejsca pracy oraz źródła dochodu obojga małżonków. Zgodnie z art. 42 ust. 3 ustawy, w przypadku rodziny zastępczej niezawodowej, co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów.

Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy, osoby zakwalifikowane do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz pełniące funkcję rodziny zastępczej są obowiązane m.in. do przedstawienia co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. PCPR w Radziejowie kompletowało ww. dokumenty tylko w czasie kwalifikacji rodziny i nie wymagało ich ponownego dostarczenia po upływie 2 lat.

Z analizy dokumentacji wynika, że rejestr z art. 46 ustawy przekazywany był do odpowiedniego Sądu raz do roku. Zgłoszenia, zgodnie z art. 46 ust. 4 ustawy dokonywał Starosta Radziejowski.

W przypadku powstania nowej rodziny oraz dokonania zmian w danych konkretnej rodziny, nie przesyłano do Sądu aktualizacji rejestru. Z przepisów ustawy nie wynika, jak często należy przekazywać rejestr, jednak zdaniem osób kontrolujących posiadanie przez sąd aktualnego wykazu zapewnia dysponowanie teraźniejszymi informacjami o osobach, u których można umieścić dziecko w pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie zapewnia dzieciom pieczę w rodzinach zastępczych. Na dzień 1 stycznia 2017 r. funkcjonowało 7 rodzin niezawodowych dla 8 dzieci oraz 16 rodzin spokrewnionych dla 28 dzieci. W omawianym roku powstało 8 rodzin spokrewnionych. Na dzień 22 sierpnia 2018 r. funkcjonowało 10 niezawodowych oraz 18 spokrewnionych rodzin zastępczych, łącznie dla 38 dzieci. W 2018 r. nie powstała żadna nowa rodzina. W powiecie radziejowskim w okresie objętym kontrolą nie funkcjonowała żadna rodzina zastępcza zawodowa oraz rodzinny dom dziecka.

W rodzinnej pieczy zastępczej poza powiatem w 2017 r. pozostawało 19 dzieci i podpisano w tej sprawie 14 porozumień. W 2018 r. było nadal 19 takich dzieci, a podpisano 16 porozumień.

Na terenie powiatu radziejowskiego przebywają dzieci pochodzące z innych powiatów. W 2017 r. obowiązywały w tej sprawie 2 porozumienia, które obowiązywały również w 2018 r. Zgodnie z oświadczeniem Kierownika PCPR wszystkie orzeczenia sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej były przez PCPR w Radziejowie realizowane na bieżąco i na dzień 28 sierpnia 2018 r. żadne dziecko nie oczekiwało na skierowanie do pieczy. Ze względu na brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, dzieci zostają umieszczone poza powiatem. Dane statystyczne dotyczące zapewnienia dzieciom rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu radziejowskiego przedstawiła w formie pisemnej Kierownik PCPR.

Kontrolujący poddali sprawdzeniu i analizie dokumentację prowadzoną dla wszystkich aktualnie funkcjonujących w powiecie rodzin zastępczych, tj. 18 rodzin spokrewnionych oraz 10 rodzin niezawodowych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie nie posiada procedury kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny niezawodowej oraz do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Zgodnie z oświadczeniem Kierownika PCPR na wniosek sądu dokonywana jest analiza sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz gromadzone następujące dokumenty:

- oświadczenia rodziców, o których mowa w art. 42 ustawy,
- zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia i braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wydane dla potrzeb instytucji pomocy społecznej i pieczy zastępczej,
- opinię psychologiczną kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Powyższe dokumenty przedkładane są w sądzie przed wydaniem postanowienia w sprawie rodziny zastępczej.

Kontrola indywidualnej dokumentacji niezawodowych rodzin zastępczych XX., XX. wykazała, że akta prowadzone przez organizatora pieczy zastępczej zawierały formalne potwierdzenie początkowej sytuacji rodziny, tzn. była w nich analiza sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów, stosowne oświadczenia z art. 42 ustawy, zaświadczenie lekarskie, opinia psychologiczna oraz postanowienie sądu o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej. Zespół kontrolujący zwrócił uwagę na fakt braku jednoznacznego uzupełnienia oświadczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego, co uniemożliwia ocenę spełniania wymagań, w tym zakresie przez kandydatów.

W dokumentacji znajdowały się również świadectwa ukończenia szkolenia oraz karty praktyki, potwierdzające odbycie obowiązkowych 10 godzin zajęć, a także zaświadczenia kwalifikacyjne. Zespół kontrolujący zwrócił uwagę, iż nie w każdym przypadku zaświadczenia zostały wydane na pisemny wniosek rodziców (XXX). Ponadto w zaświadczeniach kwalifikacyjnych nie dokonano wyboru do jakiego typu rodziny zostali zakwalifikowani rodzice, pomimo, że świadectwo ukończenia szkolenia jasno precyzuje, że chodzi o kandydatów na rodziny niezawodowe. Zdaniem osób kontrolujących wydane zaświadczenia powinny stanowić pełne odzwierciedlenie świadectwa ukończenia szkolenia, a sam dokument jest podstawą do pełnienia funkcji rodziny zastępczej określonego typu.

Zgodnie z art. 42 ust. 3 ustawy, w przypadku rodziny zastępczej niezawodowej co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów. PCPR

nie wymagało od kandydatów dokumentów potwierdzających uzyskiwany dochód np. zaświadczenia z zakładu pracy. Jedynie w nielicznych przypadkach, np. u Pani X. znajdowało się stosowne oświadczenie. Cytowany zapis ustawy nie reguluje wprost w jaki sposób należy udokumentować posiadanie stałego źródła dochodów, jednak zdaniem zespołu kontrolującego dla zachowania przejrzystości wskazane byłoby, wymaganie od rodziców wiarygodnych potwierdzeń uzyskiwanych środków finansowych.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy Organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracuje z sądem oraz informuje, co najmniej raz na 6 miesięcy, właściwy sąd o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz sytuacji rodziny dziecka.

Kontrola wykazała, że PCPR w Radziejowie nie współpracowało z Sądem w tym zakresie. Pomimo zobowiązania Centrum przez Sąd w momencie wydania postanowienia o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej do składania informacji o całokształcie osobistej dziecka oraz o sytuacji rodziny naturalnej dziecka, Centrum nie wywiązywało się z ww. zapisu.

Na temat realizacji zadań z art. 76 ust. 4 pkt. 3 i 4 ustawy, spoczywających na organizatorze pieczy na terenie powiatu, tj. organizowania szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawania świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, Kierownik PCPR złożyła pisemne oświadczenie.

Zgodnie z oświadczeniem wszystkie funkcjonujące rodziny niezawodowe ukończyły szkolenie dla kandydatów i posiadają odpowiednie kwalifikacje. Ponadto w ramach szkoleń podnoszących kwalifikacje, zgodnie z art. 76 ust. 4 i 5 ustawy w 2017 r. zorganizowano szkolenia z zakresu prawnych aspektów funkcjonowania rodzin zastępczych, kontaktu pomocnego w rodzinie, potrzeb rozwojowych dzieci oraz efektywnego funkcjonowania w sytuacji stresu. Natomiast w 2018 r. szkolenie „Samobójstwo – SOS” oraz „Przemoc seksualna wobec dziecka”.

Podczas kontroli stwierdzono, iż w dokumentacji rodzin brak jest potwierdzeń, że rodzice zastępczy wyrażają zgodę na przyjęcie do własnej rodziny konkretnego dziecka, czego wymaga art. 36 ustawy. W powiecie radziejowskim uznano, że w przypadku rodzin spokrewnionych i niezawodowych, które same wskazały dziecko, dla którego chcą stanowić środowisko zastępcze, takie zgody zostały wyrażone poprzez złożenie do sądu odpowiedniego wniosku o powierzenie pieczy, więc dodatkowego dokumentu nie wymagano.

Pamiętać jednak należy, że w żadnym wypadku zgoda nie może być jedynie dorozumiana, a musi być udzielona w sposób jednoznaczny, wyraźny, więc w aktach rodziny musi być uzewnętrzniona w formie pisemnej jako osobny dokument rodziców (np. potwierdzona kserokopia wniosku do sądu) lub jako informacja wprowadzona do stosownego aktu (np. do Postanowienia sądu w tej sprawie) czy protokołu podpisanego przez przyjmujących dziecko. W przypadku rodziny zastępczej p. XX. wniosek o ustanowienie rodziny zastępczej dla dziecka złożyli państwo X., będący dziadkami dziecka. W tym wypadku brak jest jakiegokolwiek potwierdzenia wyrażenia zgody na przyjęcie dziecka przez ustanowioną rodzinę zastępczą.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy, w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób,

które osiągnęły pełnoletność w pieczy zastępczej. W powiecie radziejowskim w okresie objętym kontrolą nie było sytuacji przekroczenia wyżej wskazanych limitów.

Podczas czynności kontrolnych zbadano wykonywanie zapisów art. 83 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. przyznawanie dofinansowań, świadczeń i środków finansowych dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. W okresie objętym kontrolą 1 rodzinie spokrewnionej przyznano świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka. Innych świadczeń nie wypłacono, jednak jak wynika z oświadczenia Kierownika PCPR w Radziejowie, w okresie objętym kontrolą rodziny nie składały wniosku o ww. świadczenia.

Zgodnie z art. 128 ustawy o wspieraniu rodziny, organizator rodzinnej pieczy zastępczej ocenia rodzinę zastępczą oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka. Pierwszej oceny dokonuje nie później niż przed upływem roku od umieszczenia w nich pierwszego dziecka, kolejnej po upływie roku od pierwszej oceny, a następnych nie rzadziej niż co 3 lata, do czego zobowiązuje art. 134 ust. 1 i 2 ustawy. Ocenie podlegają predyspozycje do pełnienia powierzonej funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz jakość dotychczas wykonywanej pracy (art. 132 ww. ustawy), przy konsultacji co najmniej z koordynatorem rodzinnej pieczy oraz asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka (art. 133 ustawy). Kontrolujący ustalili, że organizator pieczy w powiecie radziejowskim nie przestrzegał terminów przeprowadzania ocen wyznaczonych przez ustawę. W kontrolowanej jednostce, jak wynika z oświadczenia Kierownika jedynie w pojedynczych przypadkach dokonywano oceny rodziny w terminie nie późniejszym niż przed upływem roku. W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie nie dokonuje się kolejnych ocen rodzin w terminach określonych w ustawie (tj. po roku i nie rzadziej niż co 3 lata). Zespół kontrolujący przeanalizował arkusz oceny rodzica zastępczego p. XX. Arkusz składa się z trzech części: pierwsza dotyczy podstawowych informacji o rodzicu, zawierająca między innymi kwalifikacje zdobyte w ocenianym okresie oraz warunki mieszkaniowe, część druga to samoocena rodzica zastępczego, a trzecia to ocena organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, gdzie wpisano wyłącznie „pozytywna”. Zdaniem osób kontrolujących dokonana ocena nie spełnia wymogów art. 132 ustawy, tzn. brak jest jednoznacznej informacji o jakości wykonywanej pracy oraz predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Ponadto, zgodnie z art. 134 ustawy oceny rodziny dokonuje organizator w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka. W arkuszu oceny brak jest podpisu asystenta lub informacji o braku współpracy rodziny biologicznej z asystentem. Realizację ww. zapisów dotyczących oceny rodziny zespół kontrolujący ocenił negatywnie.

Zespół kontrolujący dokonał sprawdzenia realizacji przez PCPR zapisów art. 38a ww. ustawy, tj. gromadzenia i przekazywania środowiskom zastępczym informacji i dokumentów wymienionych w przywołanym art. ustawy, w tym diagnozy psychofizycznej dziecka. W dokumentach rodziny znajdowały się jedynie akta urodzenia dzieci i postanowienia sądu o umieszczeniu dziecka w pieczy. Z oświadczenia Kierownika PCPR wynika, iż jednostka nie gromadzi i nie przekazuje rodzinom dokumentów i informacji wymienionych w cyt. art. ustawy. Kontrolerzy domniemają, że ww. dokumenty znajdowały się w posiadaniu rodzin przed umieszczeniem w pieczy zastępczej, jednak dla przejrzystości wykonywanych działań, należałoby pobierać od środowisk zastępczych oświadczenia o posiadaniu wskazanej dokumentacji dotyczącej dziecka. Ponadto omówiono znaczenie diagnozy psychofizycznej dziecka, jako elementu stanowiącego podstawę do stworzenia planu pomocy dziecku. Realizację ww. artykułu oceniono negatywnie.

W ramach prowadzonej kontroli inspektorzy poddali analizie także dokumentację dotyczącą dziecka, w tym Plany Pomocy Dziecku (zwane dalej planami lub PPD). Na tej podstawie ustalono, iż w 2017 r. PPD sporządzono tylko dla 7 wychowanków, natomiast w 2018 r. dokumentu nie sporządzono dla żadnego dziecka przebywającego w pieczy zastępczej. Mając na uwadze powyższe stwierdzono, iż w kontrolowanej jednostce na 38 dzieci umieszczonych w pieczy, jedynie kilku wychowanków posiada Plan Pomocy Dziecku.

Zespół kontrolny poddał analizie dostępny materiał, sprawdzono PPD dla małoletnich: XXXXX. Dokument składa się z części dotyczącej rodziny zastępczej, informacji o sytuacji dziecka (prawnej, szkolnej, zdrowotnej) oraz informacji o rodzicach biologicznych. Ostatnia część dokumentu dotyczy celów pracy z dzieckiem oraz działań krótkoterminowych i długoterminowych.

Kontrolujący zauważyli, że w planach określa się wyłącznie główny cel pracy z dzieckiem, jakim jest przygotowanie do usamodzielnienia lub powrót do rodziny biologicznej, nie określa się szczegółowych celów pracy. Przy opisie propozycji nie ustala się terminów realizacji działań oraz osób odpowiedzialnych za ich wykonanie. Zapisy są ogólnymi hasłami, które trudno traktować jako działania, ukierunkowane na pomoc konkretnemu dziecku. Ponadto PPD dla XX, XX., sporządzone 3 października 2017 r. zawierały jedynie podstawowe informacje o rodzinie zastępczej i dane dziecka. Część dotycząca celów oraz działań w ogóle nie została uzupełniona. W dokumencie brakowało także podpisów pracownika sporządzającego dokument oraz Kierownika PCPR. W obowiązujących planach brak jest informacji o władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych, czy zostali pozbawieni albo władza została im ograniczona, co powinno stanowić podstawę do planowania pracy z podopiecznym. W przypadku wychowanka XX., gdzie matka [REDAKTOWANE], a ojciec [REDAKTOWANE], dziecko nie zostało zgłoszone do Ośrodka Adopcyjnego, co zostało odnotowane w PPD. Zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny, plan pomocy dziecku przygotowywany powinien być przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub organizatora pieczy (w sytuacji, gdy rodzina nie jest objęta opieką koordynatora - art. 77 ust. 1a ustawy) we współpracy nie tylko z rodziną zastępczą, ale także z asystentem rodziny lub podmiotem organizującym pracę z naturalną rodziną dziecka. W przedstawionej do kontroli dokumentacji nie ma jednak żadnych informacji o współdziałaniu przy planowaniu pomocy, z lokalnymi ośrodkami wspierania biologicznych rodzin dzieci, umieszczonych w pieczy zastępczej.

Ponadto ustalono, iż w PCPR w Radziejowie nie sporządzano modyfikacji planów pomocy dziecku.

Realizację zapisów ustawy w zakresie tworzenia planów pomocy dziecku zespół kontrolujący ocenił negatywnie.

Analizie kontrolnej podlegała także kwestia dokonywania przez Organizatora okresowej oceny sytuacji dziecka, zgodnie z art. 128 ustawy. Dokumentacja w tym zakresie składała się z protokołu oceny wraz z opinią dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy, przesyłaną do Sądu. Kontrola dokumentacji wykazała jednak, że tylko w nielicznych przypadkach dokonywano oceny sytuacji dziecka. W 2017 r. dokonano tylko 4 ocen, natomiast w 2018 r. 5 ocen sytuacji dziecka. Po dokonaniu oceny jedynie w kilku przypadkach tworzono opinię do Sądu o zasadności dalszego pobytu w pieczy, o której mowa w art. 131 ust. 2 ustawy. Nie przestrzegano też terminów, wynikających z art. 131 ust. 1 ustawy (dla dziecka XX. okresowa ocena dokonana po roku od poprzedniej).

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyszczególnia z czym udziałem należy dokonywać oceny sytuacji dziecka. Z kontrolowanej dokumentacji wynika, iż oceny dokonują przede wszystkim pracownicy Centrum oraz rodzice zastępczy. Analiza protokołów wskazuje, iż ocena dokonywana jest z wyłączeniem psychologa, asystenta rodziny, pracownika ośrodka pomocy społecznej, rodzica biologicznego oraz przedstawiciela ośrodka adopcyjnego. Formularz oceny zawierał sytuację dziecka umieszczonego w rodzinie, w tym prawną, rodzinną, rozwojową, szkolną, opiekuńczą, a także propozycję dalszych działań oraz opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu w pieczy. W przypadku oceny XX. z dn. 4 czerwca 2018 r. nie uzupełniono większości zagadnień, a pomimo tego ustalono wskazania do dalszego pobytu dziecka w pieczy. Ponadto w pozostałych kontrolowanych przypadkach informacje były niewystarczające, zdawkowe. Oceny sytuacji dziecka dokonuje się w celach określonych w art. 129 ustawy. W powiecie radziejowskim oceny dokonywano bez uwzględnienia wszystkich elementów wyszczególnionych w ww. artykule ustawy, co pisemnie oświadczyła Kierownik PCPR. Realizację ww. zapisów ustawy o wspieraniu rodziny zespół kontrolujący ocenił negatywnie.

Zgodnie z art. 4a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności dokonując oceny sytuacji dziecka, podmioty realizujące to zadanie zobowiązane są do wysłuchania dziecka, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają. Jak wynika z oświadczenia złożonego przez Kierownika PCPR w okresie objętym kontrolą wysłuchano jedynie 2 wychowanków tj. XX. oraz XX w momencie dokonywania okresowej oceny sytuacji dziecka, jednak brak jest potwierdzenia realizacji tego zapisu w dokumentacji.

W toku podjętych czynności poddano analizie wypełnianie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej obowiązku wynikającego się z art 47 ust. 5 tj. informowania co najmniej raz na 6 miesięcy właściwego sądu o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej oraz sytuacji rodziny dziecka, a także art. 47 ust. 7 ustawy, tzn. składania wniosku o wszczęcie z urzędu postępowania w sprawie wydania zarządzeń celem uregulowania sytuacji dziecka, gdy od jego umieszczenia w pieczy zastępczej upłynęło 18 miesięcy. Na podstawie badanej dokumentacji oraz oświadczenia Kierownika PCPR kontrolujący stwierdzili brak wywiązywania się z ww. obowiązków. Ponadto, przy realizacji zadań z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, PCPR w Radziejowie nie współpracowało z ośrodkami pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie obowiązany do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii asystenta rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny - po zasięgnięciu opinii podmiotu organizującego pracę z rodziną, może dochodzić na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej świadczeń alimentacyjnych. Kierownik jest obowiązany dochodzić świadczeń alimentacyjnych, w przypadku, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok. Kierownik PCPR w Radziejowie nie podejmowała działań w tym zakresie.

Zgodnie z art. 164 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, który powziął informację o dziecku uzasadniającą zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia, zgłasza tę informację do ośrodka adopcyjnego. Ponadto, jednym z podstawowych obowiązków koordynatora lub pracownika wykonującego jego zadania jest zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających. Powiat radziejowski

nie współpracował z ośrodkiem adopcyjnym i w okresie objętym kontrolą nie dokonał żadnego zgłoszenia. Z oświadczenia Kierownika PCPR wynika, że aktualnie 7 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej ma uregulowaną sytuację prawną, a pomimo tego nie zostało zgłoszonych do przysposobienia. Powyższe zaniechanie Kierownik uzasadniła więzią dzieci z rodzinami zastępczymi. Zespół kontrolny zwrócił uwagę na ustawowy obowiązek zgłoszenia do przysposobienia wszystkich dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Do wyłącznej kompetencji Komisji Kwalifikacyjnej Ośrodka Adopcyjnego należy podejmowanie decyzji o kwalifikacji, bądź braku podstaw do zakwalifikowania dziecka do adopcji.

- **Instytucjonalna forma pieczy zastępczej**

Na terenie powiatu radziejowskiego w kontrolowanym okresie funkcjonowała jedna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcze typu rodzinnego, w którym przebywa 8 wychowanków.

Aktualnie poza powiatem, w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywa 9 dzieci z terenu powiatu radziejowskiego, w 2017 r. było ich 10. Dane statystyczne na temat dzieci z terenu powiatu, przebywających w pieczy instytucjonalnej poza własnym powiatem, przedstawiła Kierownik PCPR w Protokole przyjęcia wyjaśnień.

V. Tworzenie warunków do powstawania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, rodzin pomocowych.

PCPR w Radziejowie realizuje zapis art. 80 pkt 4 ustawy m.in. promując ideę rodzicielstwa zastępczego. W ramach działań Centrum drukowało i rozpowszechniało w środowisku lokalnym ulotki promujące rodzicielstwo zastępcze, umieszczono w gazecie artykuł o poszukiwaniu kandydatów na rodziny zastępcze.

Szczegółowe informacje na temat promowania idei opieki zastępczej i podjętych w tym zakresie działań na terenie powiatu radziejowskiego, przekazała w formie pisemnej Kierownik PCPR.

VI. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez organizowanie specjalistycznego poradnictwa, pomocy wolontariuszy.

Realizując zadania z art. 76 ust. 4 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny, w roku 2017 i 2018 organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewniał rodzicom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka możliwość korzystania z porad. Rodziny zastępcze korzystały w 2017 roku w ramach projektu „Rodzina w Centrum” miały możliwość skorzystania z poradnictwa psychologicznego, psychiatrycznego, prawnego oraz pedagogicznego. Szczegółowych informacji odnośnie liczby udzielonych porad w okresie objętym kontrolą udzieliła Kierownik Centrum w formie pisemnej.

Ponadto ustalono iż, w okresie objętym kontrolą nie powołano rodziny pomocowej oraz nie nawiązano współpracy z wolontariuszami.

VII. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz powoływanie centrów do obsługi placówek opiekuńczo- wychowawczych.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika PCPR, na terenie powiatu radziejowskiego nie funkcjonuje żadna placówka wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym oraz nie zostało powołane centrum administracyjne obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych. Obsługę finansowo – księgową - kadrową Rodzinnego Domu Dziecka w Biskupicach prowadzi PCPR.

VIII. Działalność koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie w okresie objętym kontrolą nie zatrudniało koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Art. 77 ust. 1a ustawy stanowi, że w stosunku do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zadania koordynatora wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Z rodzinami zastępczymi na terenie powiatu pracowali pracownicy socjalni, którym poszerzono obowiązujące zakresy czynności o realizację zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zdaniem zespołu kontrolującego, w związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w której mowa o koordynatorze rodzinnej pieczy zastępczej, pracownicy zatrudnieni do pracy z rodzinami powinni wykonywać wyłącznie zadania koordynatora, nie zaś wszystkie zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, o których mowa w art. 76 ust. 4 ustawy. Ponadto, zdaniem kontrolerów obowiązujące zakresy czynności powinny zostać uaktualnione i uwzględnić obowiązujące przepisy prawa.

W rozmowie z pracownikami wykonującymi zadania koordynatora ustalono, iż wizyty w środowisku odbywają się średnio raz do roku. Zdaniem zespołu kontrolującego częstotliwość wizyt jest zdecydowanie niewystarczająca i nie pozwala na realizację wszystkich zadań z art. 77 ust. 3 ustawy. W trakcie wizyty uzupełniana jest wyłącznie karta rodziny zastępczej oraz karta informacyjna dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Karta rodziny zawiera tylko informacje niezbędne do prowadzenia rejestru danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej. Ponadto w dokumentacji rodzin brak było jakichkolwiek potwierdzeń innych form kontaktu pracownika socjalnego z rodziną, np. notatek służbowych z rozmów telefonicznych, wizyt rodzin w biurze PCPR, zaproszeń na ocenę sytuacji dziecka, czy szkolenia podnoszące kwalifikację. W dokumentacji części rodzin, poza decyzjami administracyjnymi, nie znajdowały się żadne aktualne dokumenty (w okresie 2017-2018) świadczące o pracy z rodziną i z dzieckiem.

Jednym z zadań z art. 77 ust. 3 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny jest sporządzanie corocznego sprawozdania z efektów pracy i przedłożenie go organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej. W trakcie kontroli ustalono, że pracownice socjalne nie sporządzały ww. sprawozdania. Ponadto pracownik wykonujący zadania koordynatora nie realizował też innych zadań, o których mowa w art. 77 ust. 3, m.in. zgłaszania do ośrodków adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, sporządzania planów pomocy dziecku. Wątpliwości podlega też fakt udzielania przez pracownika pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z ustawy oraz pomocy rodzinom w nawiązaniu wzajemnego kontaktu, a także udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom. Zdaniem zespołu kontrolnego wizytując środowiska zastępcze raz do roku nie jest się w stanie nawiązać pozytywnych relacji oraz określić potrzeb i problemów danej rodziny, co prowadzi do braku efektywności działań pracownika socjalnego.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Radziejowie przedstawili kontrolerom oświadczenia o wykonywanych obowiązkach. Analiza dokumentacji wykazała, że nie wszystkie wyszczególnione zadania są wykonywane w sposób regularny oraz prawidłowy. Realizacja obowiązków przez pracowników socjalnych

zatrudnionych w PCPR w Radziejowie w zakresie bezpośredniej pracy z rodzinami zastępczymi oraz na rzecz dziecka umieszczonego w pieczy została przez zespół kontrolujący.

Zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin zastępczych. Z oświadczenia Kierownika PCPR wynika, że pracownicy z ramienia organizatora wypełniający zadania koordynatora sprawowali opiekę nad 28 środowiskami każdy (w jednostce nie obowiązywał podział przydzielający pracownikowi konkretne środowiska). Zdaniem zespołu kontrolującego taki podział przyczyniłby się do większego poczucia odpowiedzialności za konkretne środowiska, usprawnił jakość pracy z rodzinami oraz ułatwił Kierownikowi kontrolę realizacji poszczególnych zadań. W trakcie trwania kontroli Kierownik przedłożył kontrolerom nowy podział środowisk dla poszczególnych pracowników.

Pracownicy socjalni, wykonujący zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w okresie objętym kontrolą podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i samokształceniu. Wykaz szkoleń przedłożyła Kierownik PCPR.

IX. Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych na jego terenie lub na terenie innego powiatu.

PCPR po otrzymaniu postanowienia sądu o utworzeniu rodziny zastępczej podejmowało działania mające na celu ich finansowe wsparcie. Zgodnie z art. 80 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny, Centrum udzielało rodzinom zastępczym świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka w wysokości nie mniej niż 694 zł miesięcznie w rodzinie zastępczej spokrewnionej, a w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz rodzinnym domu dziecka – nie mniej niż 1052 zł miesięcznie.

Ponadto, na wniosek rodziny zastępczej, zgodnie z art. 88 ust. 1 ww. ustawy, PCPR przyznawało świadczenia i dodatki, o których mowa w art. 81 i 83 ustawy. Zgodnie z obowiązującymi od 1 kwietnia 2016 r. przepisami znowelizowanej ustawy o wspieraniu rodziny, wprowadzonymi ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, rodzinie zastępczej do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia przyznano dodatek w wysokości 500 zł miesięcznie, zwany „dodatkiem wychowawczym”.

PCPR w Radziejowie wypłaciło w 2017 r. dodatek wychowawczy na łączną kwotę 198.186,00 zł. W 2018 r. do dnia kontroli wypłacono z tego tytułu 116.664,00 zł.

W 2017 r. na terenie powiatu radziejowskiego funkcjonowały 28 rodziny zastępcze, w których przebywało 38 dzieci. Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej wraz z dodatkiem na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka w 2017 r. wyniosła 354.859,00 zł.

Za pobyt 19 wychowanków w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w 2017 r. przekazano kwotę 301.322,29 zł. Na utrzymanie 2 wychowanków pochodzących z innych powiatów, powiat radziejowski otrzymał zwrot w wysokości 21.280,00 zł.

W 2018 r. do dnia 23 sierpnia na sfinansowanie świadczeń pieniężnych w rodzinnej pieczy zastępczej wydatkowano łącznie kwotę 251.354,00 zł.

W 2018 r. za pobyt 2 wychowanków w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów przekazano kwotę 124.507,83 zł. Na utrzymanie 2 wychowanków pochodzących z innych powiatów, powiat radziejowski otrzymał zwrot w wysokości 14.208,00 zł.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów w roku 2017 i 2018 przebywało łącznie 19 dzieci z powiatu radziejowskiego i z tego tytułu w 2017 r. wydatkowano 418.817,86 zł na pokrycie kosztów za 10 dzieci, 2018 r. wydatkowano 264.363,75 zł – 9 dzieci. Za pobyt dzieci z innych powiatów w placówce opiekuńczo-wychowawczej powiatu radziejowskiego w 2017 roku uzyskano zwrot kosztów utrzymania w wysokości 173.714,63 zł (7 dzieci, a w 2018 do dnia kontroli za pobyt 6 dzieci – 117.886,31 zł.

X. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych, o których mowa w art. 180 pkt

14 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo – finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

W okresie poddanym kontroli PCPR w Radziejowie sporządzało z zachowaniem wymaganego terminu sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres:

- od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 29 czerwca 2017 r.,
- od 1 lipca do 31 grudnia 2017 r. – przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 2 stycznia 2018 r.,
- od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 13 lipca 2018 r.,

Kwartalne sprawozdanie z realizacji dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o czym mowa w przywołanym wyżej rozporządzeniu MRPiPS , za 2017 oraz 2018 r. przekazane zostały do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy za okres:

- od 1 stycznia do 31 marca 2017 r. - w dniu 18 kwietnia 2017 r.,
- od 1 kwietnia do 30 czerwca 2017 r. - w dniu 29 czerwca 2017 r.,
- od 1 lipca do 30 września 2017 r. - w dniu 13 październik 2017 r.,
- od 1 październik do 31 grudnia 2017 r. – w dniu 2 stycznia 2018 r.,
- od 1 stycznia do 31 marca 2018 r. – w dniu 13 kwietnia 2018 r.,
- od 1 kwietnia do 30 czerwca 2018 r. - w dniu 13 lipca 2018 r.

XI. Ponoszenie odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz przekazywanie do BIG informacji, o których mowa w art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 193 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny, opłatę za pobyt dziecka w pieczy zastępczej ponoszą rodzice.

Rada Powiatu w Radziejowie, realizując zapis art. 194 ust. 2 przywoływanej wyżej ustawy, w drodze Uchwały Nr XXII/107/2012 z dnia 28 czerwca 2012 r. określiła szczegółowe warunki umarzania w całości lub w części łącznie z odsetkami, odraczania terminu płatności,

rozkładania na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej stanowiące załącznik nr 1 do ww. Uchwały.

Zgodnie z Uchwałą wszystkim zobowiązanym do opłaty, na wniosek rodzica biologicznego, wydano decyzję odstępującą od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy. W związku z tym nie było obowiązku zgłaszania do BIG informacji gospodarczej o powstaniu zaległości.

XII. Sprawowanie kontroli

Zarząd powiatu, na podstawie art. 38b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej sprawuje kontrolę nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi na terenie swojego powiatu. Z protokołu wyjaśnień przekazanych przez Kierownika PCPR wynika, że Zarząd Powiatu sprawuje bieżącą kontrolę nad Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, poprzez m.in.: składanie przez PCPR sprawozdań, zapotrzebowania na środki finansowe na pieczę. Tematy związane z rodzinną pieczą zastępczą omawiane są także na bieżąco ze Starostą Powiatu. Dotyczą one spraw związanych z koniecznością umieszczenia dziecka w rodzinach, placówkach i potrzeb w tym zakresie. Problematyka rodzinnej pieczy omawiana jest także na spotkaniach z kierownikami jednostek powiatu.

XIII. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187 ust.1 ustawy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w latach 2017-2018 nie realizowało rządowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy, w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”.

XIV. Finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy.

Zgodnie z pisemnym oświadczeniem Kierownika PCPR w Radziejowie na terenie powiatu w pieczy zastępczej nie przebywają osoby, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy tj. cudzoziemcy mający miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub na podstawie uzyskania w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

XV. Osoby pełnoletnie w pieczy zastępczej.

Zarówno w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej, po spełnieniu ustawowych warunków, mogą przebywać i korzystać z pomocy osoby pełnoletnie. Na dzień 1 stycznia 2017 r. we wszystkich rodzinach zastępczych na terenie powiatu radziejowskiego były 3 takie osoby, a w dniu 22 sierpnia 2018 r. 6 osób pełnoletnich przebywało w rodzinach zastępczych na terenie powiatu.

W instytucjonalnej pieczy zastępczej na dzień 1 stycznia 2017 r. z terenu powiatu radziejowskiego nie było takich osób, a w dniu 22 sierpnia 2018 r. tylko 1 osoba.

W trakcie kontroli stwierdzono, że aktualnie funkcjonuje 5 rodzin zastępczych, opiekujących się wyłącznie pełnoletnimi wychowankami (stan na 23 sierpnia 2018 r.). Środowiska te objęte są opieką organizatora rodzinnej pieczy i prowadzone są z nimi rozmowy

na temat edukacji. Na podstawie złożonych wyjaśnień ustalono także, iż rodziny te nie są ujęte w rejestrze rodzin zastępczych przekazywanym do sądu zgodnie z art. 46 ust. 4 ustawy. Zdaniem osób kontrolujących rodziny takie, jako pobierające również świadczenia dla rodzin zastępczych podlegają takim samym przepisom, jak pozostałe rodziny zastępcze, czyli powinny zostać ujęte w rejestrze rodzin. Z oświadczenia Kierownika PCPR wynika również, że dokonuje się oceny tych rodzin. Wątpliwość kontrolerów budzi jednak fakt dokonania wskazanej oceny, gdyż w badanej dokumentacji nie znaleziono właściwych potwierdzeń.

Zespół kontrolujący ustalił brak realizacji art. 145 ust. 2 i 4 ustawy. W okresie objętym kontrolą w kontrolowanej jednostce nie wyznaczało się opiekuna usamodzielnienia oraz nie sporządzało się indywidualnego programu usamodzielnienia dla wychowanków, którzy w danym okresie uzyskiwali pełnoletność. W zakresie realizacji art. 37 ust. 2 ustawy, kontrolujący stwierdzili brak zgody na pozostanie w rodzinie zastępczej pełnoletniego XX, pomimo potwierdzenia pobrania zgody przez pracowników wykonujących zadania koordynatora.

Realizację ww. zadań kontrolujący ocenili negatywnie.

XVI. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym oraz finansowanie pomocy.

PCPR w Radziejowie przyznawało pomoc osobom usamodzielnianym opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, określoną w art. 140 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W rodzinnej pieczy zastępczej na kontynuowanie nauki przez 10 wychowanków wydatkowano w 2017 r. kwotę 47.249,00 zł. Pomoc pieniężną na usamodzielnienie otrzymało 2 wychowanków w łącznej kwocie 9.900,00 zł, natomiast z pomocy na zagospodarowanie w ogólnej wysokości 4.500,00 zł skorzystało 2 osoby.

W 2018 r. w rodzinnej pieczy zastępczej przyznano jedynie pomoc finansową związaną z kontynuowaniem nauki przeznaczoną dla 7 wychowanków w łącznej wysokości 24.334,00zł.

Z kolei w instytucjonalnej pieczy zastępczej na kontynuowanie nauki przez 3 wychowanków wydatkowano w 2017 r. kwotę 9.135,00 zł, natomiast w 2018 r. 10.211,00 zł również dla 3 wychowanków. W instytucjonalnej pieczy zastępczej nie wypłacano innych świadczeń wynikających z art. 140 ustawy.

Z oświadczenia Kierownika PCPR wynika, iż wychowankowie, którym wypłacone zostały świadczenia w latach 2017-2018 miały wyznaczonego opiekuna i opracowany indywidualny program usamodzielnienia w terminach określonych ustawą.

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się negatywnie¹

Dokonana ocena wynika ze stwierdzonych licznych nieprawidłowości i zaniechań odnoszących się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności PCPR określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Istniejący stan rzeczy skutkuje nieprawidłowym funkcjonowaniem jednostki pod względem organizacyjnym oraz nagannym wykonywaniem ustawowych zadań, w obszarze objętym kontrolą.

¹ Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności).

Osobą odpowiedzialną za powstanie licznych zaniedbań i przyznaną w konsekwencji negatywną oceną jest Kierownik PCPR – pani Anna Bartczak.

Wyjaśnienie w tym zakresie złożone zostało przez Kierownika PCPR (w załączeniu).

Działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Wnioskować o dokonanie zmian w Regulaminie Organizacyjnym, zgodnie ze wskazówkami zawartymi na str. 2 Wystąpienia, w tym wprowadzenie zadań zapisanych w art. 76 ust. 4 pkt 3a oraz 14a ustawy, tj. zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, a także zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji – termin realizacji do końca 2018 r.
2. Powołać zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy – termin realizacji bezzwłocznie.
3. Ujmować w corocznym sprawozdaniu z działalności PCPR zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej, zgodnie z art. 182 ust. 5 ustawy – termin realizacji na bieżąco.
4. Opracowywać i realizować kolejne 3-letnie powiatowe programy rozwoju pieczy zastępczej – termin realizacji na bieżąco.
5. Zaprzestać prowadzenia rejestru danych, o którym mowa w art. 46 ustawy z zachowaniem uwag zawartych na str. 4 niniejszego Wystąpienia – termin realizacji niezwłocznie
6. Uzupełnić, zgodnie z uwagami ze str. 4-5 niniejszego Wystąpienia, dane o osobach w Rejestrze z art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny, w tym umieścić w rejestrze rodziny, w których wychowują się wyłącznie pełnoletni wychowankowie - termin realizacji bezzwłocznie.
7. Przygotowywać oceny rodzin zastępczych, również tych, w których wychowują się wyłącznie pełnoletni wychowankowie, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz w terminach określonych w ustawie – termin realizacji na bieżąco.
8. Realizować zapis art. 47 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny, tj. informować, co najmniej raz na 6 miesięcy, właściwy sąd o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz sytuacji rodziny biologicznej tego dziecka – termin realizacji na bieżąco.
9. Wymagać pisemnego potwierdzenia wyrażenia zgody przez rodzinę zastępczą na umieszczenie w niej konkretnego dziecka (art.36 ustawy)- termin realizacji na bieżąco.
10. Poświadczać przekazywanie lub posiadanie przez wszystkie środowiska zastępcze informacji i dokumentów dotyczących dziecka, a wymienionych w art. 38a ustawy o wspieraniu rodziny, w tym diagnozy psychofizycznej – termin realizacji na bieżąco.
11. Opracować PPD dla każdego dziecka z uwzględnieniem uwag zawartych w niniejszym Wystąpieniu na str. 9 - termin realizacji do końca 2018 r.
12. Zaktualizować zakresy czynności dla pracowników socjalnych wykonujących zadania koordynatora – termin realizacji do końca 2018 r.
13. Dokonywać oceny sytuacji dziecka, zgodnie z art. 129 - 131 ustawy o wspieraniu rodziny – termin realizacji na bieżąco.

14. Realizować zapis z art. 4 a ustawy, a dotyczący wysłuchania dziecka – termin realizacji na bieżąco.
15. Realizować zapis art. 47 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny, tj. składać wniosek o wszczęcie z urzędu postępowania w sprawie wydania zarządzeń celem uregulowania sytuacji dziecka, gdy od jego umieszczenia w pieczy zastępczej upłynęło 18 miesięcy. – termin realizacji na bieżąco.
16. Zapewnić przeprowadzenie badań psychologicznych oraz wymagać dostarczenia zaświadczeń lekarskich od rodzin zastępczych, zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy - termin realizacji na bieżąco.
17. Uzupełnić dokumentację o sprawozdania z efektów pracy, składane przez pracownika wykonującego zadania koordynatora zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 7 – termin realizacji na bieżąco.
18. Zobowiązać pracowników wykonujących zadania koordynatora do wykonywania wszystkich zadań wynikających z art. 77 ust. 3 oraz do szczegółowego dokumentowania swojej pracy – termin realizacji na bieżąco.
19. Wymagać od wszystkich rodziców zastępczych zgód na pozostanie pełnoletniego wychowanka, zgodnie z art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – termin realizacji na bieżąco.
20. Realizować zapisy art. 145 ust 2 ustawy stanowiące podstawę do przyznania pomocy finansowej na usamodzielnienie, tj. wskazanie opiekuna usamodzielnienia oraz sporządzenie indywidualnego programu usamodzielnienia w terminach określonych w ustawie – termin realizacji na bieżąco.
21. Zgłaszać do Ośrodka Adopcyjnego informację o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną – termin realizacji na bieżąco.
22. Dochodzić świadczeń alimentacyjnych, zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy – termin realizacji na bieżąco.
23. Wydawać zaświadczenia kwalifikacyjne wyłącznie na wniosek kandydata lub rodziny zastępczej – termin realizacji na bieżąco.
24. Współpracować ze środowiskiem lokalnym, w tym z ośrodkami pomocy społecznej, z terenu których pochodzą dzieci umieszczone w pieczy, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 8. – termin realizacji na bieżąco.

Ponadto zasadne wydaje się rozważenie możliwości zatrudnienia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i korzystania z „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod numerem 1/2018 w dniach 23, 24, 28, 29, 31 sierpnia 2018 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, zgłosić do niego zastrzeżenie.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, o którym mowa powyżej, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od otrzymania stanowiska, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest zobowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Ponadto wskazuje się, iż zgodnie z art.198 ust.1 ww. ustawy o wspieraniu rodziny: *kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10.000 zł.*

(podpis i pieczęć Wojewody)